УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум: 22. 2. 2019.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију:
   Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 5. децембра 2018. године донело је Одлуку о образовању комисије за оцену подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације **Ане Ђорђевић**, студенткиње докторских студија на Филолошком факултету у Београду, под називом **„Билингвална настава на немачком и српском језику на примеру Прве нишке гимназије Стеван Сремац“**.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:
   1. др Оливера Дурбаба, редовни професор, ужа научна област Германистика, предмет Методика наставе немачког језика (од 7. 12. 2016. године), Филолошки факултет Универзитета у Београду;
   2. др Катарина Завишин, доцент, ужа научна област Италијанистика, предмет Италијански језик (од 19. 11. 2013. године), Филолошки факултет Универзитета у Београду;
   3. др Нина Половина, доцент, ужа научна област Немачки језик, предмет Немачки језик 1-4 (од 1. 4. 2017. године), Саобраћајни факултет Универзитета у Београду.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

АНА ЂОРЂЕВИЋ

Кандидаткиња Ана Ђорђевић рођена је 28.08.1985. у Нишу. Основне студије завршила је 2009. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу и стекла звање дипломираног професора немачког језика и књижевности. Мастер студије окончала је 2012. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду, одбранивши рад под називом „Мали органон за позориште Бертолда Брехта“. Године 2013. уписала је докторске студије на Филолошком факултету у Београду.

Од марта 2009. предавала је немачи језик у гимназијама „Бора Станковић“ и „9 мај“ у Нишу, као и приватној школи страних језика Oxford Cenatar у Нишу (припремни курсеви за полагање међународних испита на нивоима А1 до Ц1) Од септембра 2009. предаје немачки језик у основној школи „Коле Рашић“ у Нишу. Од марта 2013. до јула 2013. била је ангажована као предавач за немачки језик на Медицинском факултету у Нишу, а од новембра 2016. до јула 2017. године спроводила је курсеве немачког језика у Нишу према програмима Гетеовог института. Од школске године 2017/18 члан је комисије за полагање пријемног испита из немачког језика у Првој нишкој гимназији „Стеван Сремац“ (двојезична настава). Чланица је Удружења наставника немачког језика Србије од 2009. године. Као стипендиста немачке и аустријске владе више пута је похађала семинаре за усавршавање наставника немачког језика на немачком говорном подручју. Редовно похађа семинаре за усавршавање наставника немачког језика у Србији. Аутор је неколико радова из области методике наставе билингвалне наставе на немачком и српском језику.

Кандидаткиња је у последњих десетак година била веома активна у спровођењу различитих стручних пројеката и програма у области наставе немачког језика:

1) Припрема, спровођење и евалуација семинара „Die Möglichkeiten der PASCH-Initiative im Internet –www.pasch-net.de” у Крагујевцу за наставнике немачког језика од стране Гетеовог института (јануар 2010).

2) Остваривање споразума о разумевању основне школе „Коле Рашић“ у Нишу у којој ради од септембра 2009. и гимназије „Стеван Сремац“ у Нишу, чиме је укључила основну

школу „Коле Рашић“ у пројекат DSD, који омогућава континуирано унапређење наставе немачког језика интензивирањем активности ученикâ (организовање заједничких манифестација, такмичење ученика 7. разреда у рецитаторству на немачком језику на нивоу школе, града, државе), полагање завршног испита из немачког језика, стицање признатог цертификата ДСД на нивоима А1 и А2 и стално стручно усавршавање наставника немачког језика (2013. године).

3) Пилот-пројекат размене студената Филолошког факултета у Београду и наставника приправника из СРН у организацији Централе немачких школа у иностранству (2017. године).

4) Презентовање уџбеника Прима 1, 2, 3, 4 и Прима плус издавачке куће Дата Статус у Нишу, Лесковцу и Крагујевцу. (од 2015. до 2018. године).

5) Прегледање писменог дела испита из немачког језика ДСД и учествовање у спровођењу усменог дела испита (од 2016. године).

6) Учешће у програму обуке Гетеовог института у Београду за спровођење наставе и испита (јул 2016. године)

7) Учешће у раду комисије за пријем ученика у билингвално немачко-српско одељење Прве нишке гимназије „Стеван Сремац“ (од 2018. године).

Ана Ђорђевић пружа активан допринос ваннаставним активностима ученика основних школа и гимназије „Стеван Сремац“ у Нишу, укљученим у пројекат спровођења испита ДСД. Запажено је и њено учешће у педагошком раду са ученицима и родитељима у делу професионалне оријентације кроз дугогодишње радионице и саветодавни рад у школи. Активна је у сталном стручном усавршавању и у областима педагогије, примени информационо-комуникационих технологија у настави, иновативних метода наставе и управљање одељењем, међуљудских односа (медијација, професионална оријентација, оцењивање и процењивање знања), стратегија, метода и техника рада у инклузивној учионици. Активно учествује у свим областима које су важне за рад школе, члан је многих тимова који су део самовредновања рада школе, координатор је тима за постигнућа ученика, председник је стручног већа за област предмета Страни језици.

Кандидаткиња је учествовала на већем броју научних конференција на којима је имала и запажена излагања, и то:

1) 1. 12. 10. 2017. – усмено излагање на интернационалној конференцији у Сарајеву на тему: „*Bilingual Classes in Serbian and German in "Stevan Sremac", the First Grammar School of Niš*";

2) 27. 10. 2017. – усмено излагање на интернационалној конференцији у Копру на тему: „*Bilingual education at grammar schools at south of Serbia*";

3) 3. 11. 2017. – усмено излагање на интернационалној конференцији за стране језике у Сарбрикену (4. Saarbrücker Fremdsprachentagung) на тему „*CLILiG und seine Umsetzung in Serbien*";

4) 10. 11. 2017. – усмено излагање на конференцији NISUN 7 на Филозофском факултету у Нишу на тему „*Развој језичке компетенције код ученика Прве нишке гимназије „Стеван Сремац" са посебним освртом на билингвални немачко-српски смер*";

5) 22. 03. 2018.— усмено излагање на интернационалној конференцији FOL у Фрајбургу (Немачка) на тему „*Bilingualer Unterricht auf Serbisch und Deutsch in Serbien. Ein Beispiel im Fach Literatur*";

6) 19. 05. 2018.— учешће на конференцији LINK INTERNATIONAL EDU у Београду, организовање и спровођење радионица за наставнике немачког језика на тему „*CLILIG: Integrisano učenje sadržaja i jezika na nemačkom; Izazovi i mogućnosti: Diskusija*"; „*CLILIG: Integrisano učenje sadržaja i jezika na nemačkom; Resursi i evaluacija: Razmena iskustava*".

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Кандидаткиња Ана Ђорђевић је ауторка већег броја радова из области примењене лингвистике и глотодидактике, објављених у зборницима радова са конференција:

1) Cvetković, Ana (2018a). Bilingual Classes in Serbian and German in "Stevan Sremac", the First Grammar School of Niš. In: Mulalić, M., Mualalić, A., Obralić, H. & Jelešković, E. (eds.). *EDUCATION, CULTURE AND IDENTITY: The Future of Humanities, Education and Creative Industries*. Sarajevo: International University of Sarajevo, 207-228.

2) Cvetković, A. (2018b). CLILiG anhand des serbischen Beispiels. In: Tinnefeld, T. et al. (Hrsg.) Fremdsprachenunterricht im 21. Jahrhundert: Lerner, Methoden, Herausforderungen. Saarbrücker Schriften zu Linguistik und Fremdsprachendidaktik (SSLF); B: Sammelbände; Bd. 8. Saarbrücken: htw saar, 211-232. [https://drive.google.com/file/d/18RbyoESz94YS5PNR5m7vJM0fQ1cNcl9c/view].

3) Cvetković, A. (2018c). Razvoj jezičke kompetencije kod učenika Prve niške gimnazije „Stevan Sremac“ sa posebnim osvrtom na bilingvalni nemačko-srpski smer. U: Jovanović, I. (ur.) *NISUN 7, Jezici i književnosti u kontaktu i diskontaktu, Tematski zbornik radova* 1, Niš: Univerzitet u Nišu Filozofski fakultet, 113-128.

4) Cvetković, A. & Vasilijević, D. Bilingual Education at grammar Schools at South of Serbia. (Зборник интернационалне конференције у Копру, у штампи).

5) Cvetković, A. Bilingualer Unterricht auf Serbisch und Deutsch in Serbien. Ein Beispiel im Fach Literatur. (Зборник интернационалне конференције FOL у Фрајбургу (Немачка), у штампи).

6) Цветковић, А. (2018). CLIL и стручно усавршавање наставника (Зборник интернационалне конференције CLARC 2018 Perspectives on Linguistic Diversity у Ријеци, у штампи).

Сви горе наведени радови у непосредној су вези са ширим предметом истраживања и докторске дисертације кандидаткиње Ане Ђорђевић. Посебно је значајно истаћи да њени научни радови приказују и резултате емпиријских истраживања које је кандидаткиња спроводила. За израду дисертације значајна су и практична и теоријска искуства Ане Ђорђевић као наставника немачког језика на различитим нивоима учења и у различитим школским условима.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Поред тога што је успешно испунила све обавезе предвиђене програмом докторских студија, остварила потребан број кредита и написала све студијске истраживачке радове и тиме стекала неопходне услове за пријаву докторске дисертације, Ана Ђорђевић је са запаженим радовима учествовала на неколико конференција, који су

потом уз одговарајућу рецензију објављени у зборницима радова. Стога се може закључити да се ради о веома квалитетној кандидаткињи са широком спектром интересовања, посвећеној и наставном раду и научним истраживањима у лингвистичким областима којима се бави. Увидом у биографију и библиографију кандидаткиње, Комисија је мишљења да Ана Ђорђевић у потпуности испуњава све биографске, библиографске и академске предуслове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Оливера Дурбаба, редовни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за немачки језик и књижевност. Проф. др Дурбаба аутор је две монографије из области глотодидактике, неколико граматика и уџбеника немачког језика, као и седамдесетак научних и стручних радова из области лингвистике, примењене лингвистике и глотодидактике, од којих овде издвајамо радове релевантне за област из које кандидаткиња Ана Ђорђевић ради дисертацију:

- Durbaba, O. 2002. Deutschlehrerausbildung an der Universität Belgrad: Zielsetzungen und Perspektiven. Dickhaus, Th. (Hrsg.) *Zur Ausbildung von Fremdsprachenlehrern in Südosteuropa. Situation und Perspektiven*. Tagungsdokumentation zum regionalen Symposium in Belgrad 13-16. Dezember 2001, 58-59.
- Durbaba, O. 2004. Rano učenje stranih jezika i jezička diversifikacija kao elementi (školske) jezičke politike. Beograd: *Philologia* II/1, 51-57.
- Durbaba, O. 2005. *Pressetexte in Lehrwerken für Deutsch als Fremdsprache. Auswahl und Didaktisierung*. Diss. Universität Leipzig. 507 S.
- Durbaba, O. 2005. Zum Textsortenangebot in fremdsprachigen Lehrwerken: Ergebnisse einer Studie über die Verwendung von Pressetexten in Lehrwerken für Deutsch als Fremdsprache. *Fremdsprachen und Hochschule* 74/2005, Bochum, 94-124.
- Durbaba, O. 2006. Novo profilisanje studija germanistike u svetlu najavljene reforme univerzitetâ u Srbiji: „Das Germanistikstudium muß umkehren“. U: Vučo, J. (izd.): *Zbornik*

radova naučnog skupa „Nastava jezika u reformi obrazovanja“, Nikšić: Filozofski fakultet, 103-112.

- Durbaba, O. 2006. Dokumentarizacija nastavnih i vannastavnih aktivnosti studenata kao osnov za obračunavanje kreditnih poena. U: Vučo, J. (izd.): *Zbornik radova naučnog skupa „Filološke studije na reformisanom univerzitetu“*, Nikšić: Filozofski fakultet, 13-19.
- Durbaba, O. 2006. DaF-Ausbildung in Serbien und Montenegro. U: Casper-Hehne, H./ Koreik, U./Middeke, A. (Hrsg.): *Die Neustrukturierung von Studiengängen „Deutsch als Fremdsprache“. Probleme und Perspektiven*, Göttingen: Universitätspresse, 91-98.
- Durbaba, O. 2006. Zu Perspektiven der Deutschlehrerausbildung in Serbien im Rahmen des Bologna-Prozesses. U: *Fremdsprachen und Mobilität in Europa, Diskussionsrunde Bologna. XIII. Internationale Tagung des Kroatischen Deutschlehrerverbandes. Tagungsberichte*. Zagreb, 185-189.
- Дурбаба, О. 2007. О могућим перспективама развоја комуникативно оријентисаних уџбеника страних језика и улози аудио-записа као интегралног дела уџбеника. *Уџбеник и савремена настава. Зборник поводом 50 година рада Завода за уџбенике.* Београд, 111-118.
- Ђукановић, Ј. /Дурбаба, О. 2008. *Граматика немачког језика са средње школе*. Београд: Завод за уџбенике.
- Durbaba, O. 2008. Merenje postignuća studenata germanistike Filološkog fakulteta u Beogradu i mogućnosti redefinisanja ispitnih zahteva u okviru predmeta „Savremeni nemački jezik“. J. Vučo (prir.) *Evaluacija u nastavi jezika i književnosti*, Nikšić: Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet, 117-132.
- Durbaba, O. 2008. (Ne)usaglašenost filoloških studija i zahteva tržišta rada: prikaz jedne moguće metodologije istraživanja. J. Vučo (prir.) *Multidisciplinarnost u nastavi stranih jezika i književnosti*, Nikšić: Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet, 315-324.
- Durbaba, O. 2009. Sprachpraktischer Unterricht und selbst erstellte Lehrmaterialien für den DaF-Unterricht an der Universität Belgrad (Serbien). Casper-Hehne, H./Middeke, A. (Hrsg.) *Sprachpraxis der DaF- und Germanistikstudiengänge im europäischen Hochschulraum*. Göttingen: Universitätsverlag,139-146
- Durbaba, O. 2010. Autentizität revisited: zu authentischen Texten in Lehrwerken für den Unterricht Deutsch als Fremdsprache. *Nasleđe* 15. Kragujevac: FILUM, 9-25.

- Durbaba, O. 2010. Kontrastive Analysen: Serbisch/Kroatisch-Deutsch. Fandrych, Ch. et al (Hrsg.) Deutsch als Fremdsprache, Handbücher zur Sprach- und Kommunikations-wissenschaft. Berlin/New York: Walter de Gruyter, 686-692.
- Durbaba, O. 2010. Interferenzerscheinungen bei Deutsch Lernenden mit Serbisch als Muttersprache: Versuch einer Sistematisierung. *Srpski jezik* XV, 1-2, Beograd, 591-608.
- Дурбаба, О. 2011. *Теорија и пракса учења и наставе страних језика.* Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Durbaba, O. 2011. Zur Entwicklung der Lesefertigkeit in der Fremdsprache. *Anali Filološkog fakulteta*. Beograd: Filološki fakultet, 185-200.
- Вучо, Ј. /Дурбаба, О. 2012. Криза филолошких студија: ставови студената и наставника о усклађености студијских садржаја, наставе и потреба савременог друштва. Ковачевић, М. / Бошковић, Д. (ур.) *Савремено друштво и криза проучавања језика и књижевности*. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 123-139.
- Durbaba, O. 2012. Einige Überlegungen zur Frage der Qualitätssicherung, -entwicklung und -bewertung im Schulwesen und im Fremdsprahenunterricht in Serbien. *Анали Филолошког факултета* 24/II, 285-300.
- Вучо, Ј. / Дурбаба, О. 2013. Језик и образовање, друга књига едиције. У: *Језик и образовање. Филолошка истраживања данас*, II. Филолошки факултет Универзитета у Београду, 14-22.
- Дурбаба, О. 2014. Настава страних језика у Србији и аспекти језичког планирања на националном нивоу и на нивоу локалне заједнице: приказ једне студије случаја, у: Ј. Филиповић. О. Дурбаба (ур.), *Језици у образовању и језичке образовне политике*. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 51-73.
- Дурбаба, О./ Глишовић, Љ. 2015. Језичке компетенције на студијама политичких наука и постигнућа студената на тестовима немачког језика. Cakeljić, V. (ur.) *Strani jezik struke: prošlost, sadašnjost, budućnost. Zbornik radova Treće međunarodne konferencije 26-27. 9. 2014*, 161-168.
- Дурбаба, О. 2016. *Култура и настава страних језика. Увод у интеркултурну примењену лингвистику*. Београд: Филолошки факултет, 386 стр.
- Вучо, Ј. /Дурбаба, О. 2016. Шлагворт на торти и палачинке са шлагвортом: О дефицитима у употреби академског вокабулара и потреби за акедмским речницима

српског језика као матерњег и као страног В. Крајишник (ур), *Српски као страни језик у теорији и пракси* III. Тематски зборник радова. Београд: Филолошки факултет и Центар за српски као страни језик, 223-248.

- Дурбаба, О. / Вучо, Ј. 2016. О неопходности израде академског речника српског језика у општеобразовне и високошколске сврхе, *Теме*, 951-967.
- Durbaba, O. 2017. Zur Rolle des Portfolios in der Deutschlehrerausbildung. In: Jianhua Zhu, Jin Zhao, Michael Szurawitzki (Hrsg.), *Akten des XIII. Internationalen Germanistenkongresses Shanghai 2015 – Germanistik zwischen Tradition und Innovation*, Band 4, Frankfurt am Main: Peter Lang, 113-116.
- Дурбаба О. и др. 2017. *Општи стандарди постигнућа за крај основног образовања за страни језик: приручник за наставнике*. Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања.
- Durbaba, O. 2018. Frühes Deutschlernen in Serbien. Von einer langen Tradition zu ungewissen Perspektiven. In: Petravić, Ana/ Šenjug Golub, Ana/ Gehrmann, Siegfried (Hrsg): *Deutsch von Anfang an. Frühes Deutschlernen als Chance. Perspektiven aus Südosteuropa*. Münster/New York: Waxmann, 100-116.
- Дурбаба, О. 2018. О образовању наставника страних језика у Републици Србији, у: Вучо, Јулијана/ Филиповић, Јелена (ур.). *Језици образовања*, Београд: Филолошки факултет, 131-146.

Комисија сматра да др Оливера Дурбаба, редовни професор, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област примењена лингвистика, глотодидактика, социолингвистика.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Формулације назива теме (наслова)

Кандидаткиња Ана Ђорђевић је пријавила докторску дисертацију под насловом **„Билингвална настава на немачком и српском језику на примеру Прве нишке гимназије Стеван Сремац“**.

Комисија закључује да је назив тезе прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмет (проблем) истраживања

Предмет истраживања је билингвална настава (БН) која се одвија на страном (немачки језик) и матерњем језику (српски језик). Посматра се развој БН у свету, на немачком говорном подручју и у Србији.

Као полазна основа истраживања се користе домаћи радови, који се баве БН у Србији са вехикуларним језицима: енглески (Беко, Манић, Пилиповић), француски (Ђурић, Пасуљевић), италијански (Вучо, Завишин), руски (Василијевић) и немачки (Лончар, Цветковић). Тежиште истраживања литературе је БН на немачком говорном подручју и БН у свету, која као вехикуларни језик користи немачки – CLILiG (Hataaja, Wicke, Dalton-Puffer).

БН употребљава два језика као инструмент у наставном процесу, она је један од видова двојезичног образовања, један од начина да се код ученика развије двојезичност. Постоје различите типологије двојезичног образовања, чак око 90 различитих врста. Одређују се према односу између појединца, групе, средине, језика, породице, курикуларне организације, државе и њених прописа у овој области. Најпознатије су: урањање (потпуно и делимично), Language Medium Teaching, Content Based Language Instruction, Language-enhanced /enriched content instruction, Teaching content trough a foreign language Teaching, Content-based bilingual education, Mainstream bilingual education, Plurilingual education, Content and Language Integrated Learning (CLIL) (Вучо 2006: 42). CLIL настава представља подучавање једног или више наставних предмета на страном језику где страни језик има посредничку улогу у преношењу садржаја при чему се истовремено врши и усвајање садржаја и тог страног језика (Manić 2014: 399).

3. Опис теме и план рада:

Истраживање се посвећује једном нарочито интересантном облику БН – CLILiG (Content and Language Integrated Learning in German – Интегрисана настава предмета и страног језика са циљним и радним језиком немачким), који представља БН ван немачког говорног подручја, што је управо случај са модалитетом Прве нишке гимназије „Стеван Сремац“, где ће се и одвијати емпиријски део истраживања.

Проблем овог истраживања може се дефинисати у облику питања да ли је билингвални програм наставе ефикаснији у учењу немачког језика у односу на програме наставе који се примењују у филолошким и друштвено-језичким смеровима. Конкретно, да ли постоји разлика у знању немачког језика између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова? Проблем овог истраживања је такође да ли постоји модераторски ефекат интеркултурне компетенције, академске мотивације, мотивације за постигнућем и самоефикасности између билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова наставе с једне стране и академских постигнућа, са друге стране. Истраживање ће се спроводити у Првој нишкој гимназији „Стеван Сремац“. Смерови који ће бити обухваћени истраживањем (посматрање наставе, тестирање знања ученика, анкетирање ученика и наставника, спровођење интервјуа са директором школе и лектором за немачки језик) јесу билингвални, филолошки и друштвено-језички.

Прелиминарни план рада

I. УВОД

II. ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

II.1 Билингвална настава

II.1.1 Билингвална настава у Србији

II.1.2 Билингвална настава у Немачкој

II.1.3 CLIL(iG)

II.1.4 Образовање и стручно усавршавање наставника

II.2 Билингвална учионица

II.2.1 Дискурс у билингвалној учионици

II.2.2 Мотивација ученика у билингвалној учионици

II.2.3 Развој интркултурне компетенције ученика у билингвалној учионици

II.2.4 Методе и технике рада у билингвалној учионици
II.2.5 Scaffolding
II.2.6 Зона наредног раста
II.2.7 BICS и CALP
II.2.8 4C's модел
II.3 Самоефикасност
III. МОДЕЛ БИЛИНГВАЛНЕ НАСТАВЕ У ПРВОЈ НИШКОЈ ГИМНАЗИЈИ „СТЕВАН СРЕМАЦ“
III.1 Пројекат DSD-Schulen
III.1.1 Тим за билингвалну наставу у Првој нишкој гимназији "Стеван Сремац"
III.1.2 Стручно усавршавање наставника Прве нишке гимназије "Стеван Сремац"
III.1.3 Пријемни испит за билингвално српско-немачко одељење у Првој нишкој гимназији "Стеван Сремац"
III.1.4 План и програм билингвалне наставе у Првој нишкој гимназији "Стеван Сремац"
III.1.5 Наставни материјали у билингвалној настави
III.1.6 Пример обраде једне наставне јединице из књижевности
III.1.7 Ваннаставне активности ученика билингвалних одељења Прве нишке гимназије "Стеван Сремац"
IV. МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ
IV.1.1 Предмет истраживања
IV.1.2 Циљ истраживања
IV.1.3 Специфични циљеви истраживања
IV.1.4 Анкетирање Тима за билингвалну наставу
IV.1.5 Анкетирање ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – Мотивација
IV.1.6 Анкетирање ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – Самоефикасност
IV.1.7 Анкетирање ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – Интеркултурна компетенција
IV.1.8 Тестирање језичке рецептивне језичке вештине (разумевање читањем) ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – BICS

IV.1.9 Тестирање језичке рецептивне вештине (разумевање читањем) и продуктивне језичке вештине (писање) ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – CALP
IV.2 Варијабле
IV.2.1 Независна варијабла
IV.2.2 Зависна варијабла
IV.2.3 Интервенишуће варијабле
IV.2.4 Контролне варијабле
IV.3 Хипотезе
IV.3.1 Опште хипотезе
IV.3.2 Специфичне хипотезе
IV.4 Инструменти истраживања
IV.4.1 Инструменти за ученике
IV.4.2 Инструменти за наставнике
IV.5 Узорак
IV.6 Поступак
IV.7 Значај истраживања
IV.8 Статистичка анализа података
IV.9 Етички кодекс
IV.10 Резултати
IV.10.1 Разлика језичке рецептивне језичке вештине ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – BICS
IV.10.2 Разлика језичке рецептивне језичке вештине у првом и другом полугодишту ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – BICS
IV.10.3 Разлика језичке рецептивне вештине (разумевање читањем) и продуктивне језичке вештине (писање) ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – CALP (предмет: Историја)
IV.10.4 Разлика језичке рецептивне вештине (разумевање читањем) и продуктивне језичке вештине (писање) ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – CALP (предмет: Музичка култура)

IV.10.5 Разлика језичке рецептивне вештине (разумевање читањем) и продуктивне језичке вештине (писање) ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – CALP (предмет: Књижевност)
IV.10.6 Разлика језичке рецептивне вештине (разумевање читањем) и продуктивне језичке вештине (писање) ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења – CALP (предмет: Ликовна култура)
IV.10.7 Разлика у персоналним карактеристикама ученика (интеркултурна компетенција, академска мотивација, мотивација за постигнућем и самоефикасност) између билингвалних, филолошких и друштвено-језичких одељења Гимназије
IV.10.8 Повезаност између персоналних карактеристика ученика (интеркултурна компетенција, академска мотивација, мотивација за постигнућем и самоефикасност) и постигнућа из немачког језика у првом и другом полугодишту
V. ЗАВРШНА РАЗМИШЉАЊА И ПРЕДЛОЗИ ЗА ДАЉЕ УНАПРЕЂИВАЊЕ И РАЗВИЈАЊЕ БИЛИНГВАЛНЕ НАСТАВЕ У СРБИЈИ
V.1 Билингвална настава у основној школи
V.1.1 Образовање будућих наставника
V.1.2 Стручно усавршавање наставника
VI. ЛИТЕРАТУРА
VII. ПРИЛОЗИ
VII.1 Прилог 1. SEQ-C
VII.1.1 Прилог 2. MOP2010-D
VII.1.2 Прилог 3. Скале за мерење академске мотивације
VII.1.3 Прилог 4. Упитник L.O.P.
VII.1.4 Прилог 5. Интеркултурна компетенција код ученика
VII.1.5 Прилог 6. Скала процене билингвалне наставе
VII.1.6 Прилог 7. Анкета за наставнике немачког језика – заступљеност страног језика у настави
VII.1.7 Прилог 8. Тест за процену знања немачког језика (DSD I), пример теста 3
VII.1.8 Прилог 9. Тест за процену знања немачког језика (DSD I), пример теста 6

Прелиминарни списак стручне литературе

1) Абендрот-Тимер, Дагмар 2004: Abendroth-Timmer, Dagmar. (2004). Evaluation bilingualer Module aus Schülerperspektive: zur Lernbewusstheit und ihrer motivationalen Wirkung. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 9(2), 27 (доступно на: http://www.ualberta.ca/~german/ejournal/Abendroth2.htm, приступљено 09.10.2018).
2) Албертини, А. Ф. и Тинефелд, Т. 2010: Albertini, A. F., & Tinnefeld, T. (2010). Englisch plus X – für eine nachhaltige, institutionalisierte Mehrsprachigkeit in Europa. *Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung*, 3-15.
3) Алексеева, М. и Фролова, В. 2010: Alexeeva, M. & Frolova, V. (2010). Visuelle Medien im Fremdsprachenunterricht als eines der Entwicklungsmittel zur spontanen Sprachproduktion. *Philologia*, број 8, година VIII, Београд, 55-62.
4) Алтмајер, К. 2009: Altmayer, Claus (2009). Mehrsprachigkeit und Schulerfolg – die europäische (deutsche) Perspektive. *Stellenbosch Papers in Linguistics PLUS*, Vol. 38, 101-110.
5) Апел, J. 2011: Appel, J. (2011). Two for the price of one? Leise Zweifel am bilingualen Sachfachunterricht (доступно на: http://es.hueber.de/sixcms/media.php/36/978-3-19-546100-9_ForumSprache_62011.pdf#page=85, приступљено 09.10.2018).
6) Апсел, К. 2012: Apsel, C. (2012). Coping with CLIL: Dropouts from CLIL streams in Germany. *International CLIL Research Journal*, 1(4), 47-56.
7) Бах, Г. 2008: Bach, G. (2008). *Bilingualer Unterricht: Lernen–Lehren–Forschen. Bilingualer Unterricht*. Frankfurt aM: Peter Lang, 7-22.
8) Бандура, А. 1986: Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Enblewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.
9) Бандура, А. 1993: Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational psychologist*, 28(2), 117-148.
10) Бандура, А. 1997: Bandura, A. (1997). *Self-efficay: the exercise of control*. Stanford University. New York: W.H. Freeman and Company.
11) Баур, Р.С. и Вендерот, К. 1999: Baur, Rupprecht S. & Wenderott, Claus. (1999). Perspektiven bilingualen Lernens in Russland. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 4(2), 16 pp. (доступно на: https://tujournals.ulb.tu-darmstadt.de/index.php/zif/article/viewFile/660/636, приступљено 09.10.2018).
12) Баур, Р.С. 2005: Baur, Rupprecht S (2005). Die Stellung der deutschen Sprache und des bilingualen Unterrichts in Russland. *EliSe*, Jahrgang 5, Heft 1, 31-41.
13) Баур, Р.С. 2008: Baur, R. S. (2008). Deutschsprachige und bilinguale Studiengänge: eine Chance für Deutsch als Fremdsprache in Russland, *Stimmen der Slavischen Kultur*, 2008, 249-267.
14) Беко, Л. (2013). *Интегрисано учење садржаја и језика (CLIL) на геолошким студијама* (Докторска дисертација, Универзитет у Београду, (доступно на: http://nardus.mpn.gov.rs/bitstream/handle/123456789/4049/Disertacija.pdf?sequence=1, приступљено 17.07.2018).
15) Бон, М. и Доф, С. 2010: Bohn, M. & Doff, S. (2010). Biologie bilingual: Die Perspektive der Unterrichtspraxis. Sabine Doff (Hrsg.): *Bilingualer Sachfachunterricht in der Sekundarstufe. Eine Einführung*. Tübingen: Narr (Narr-Studienbücher), 72-88.
16) Бонет, А. 2012a: Bonnet, A. (2012a). Towards an evidence base for CLIL: How to integrate qualitative and quantitative as well as process, product and participant perspectives in CLIL research. *International CLIL Research Journal*, 1(4), 66-78.
17) Бонет, А. и Далтон-Пуфер, К. 2013: Bonnet, Andreas & Dalton-Puffer, Christiane. (2013) Great Expectations? Competence and Standard Related Questions Concerning CLIL Moving into the Mainstream. Breidbach, Stephan, Viebrock, Britta (eds.) *CLIL in Europe. Research Perspectives on Policy and Practice*. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag; S. 269.-284.
18) Брајдбах, С. и Фиброк, Б. 2006: Breidbach, S. & Viebrock, B. (2006). Bilingualer Sachfachunterricht aus der Sicht wissenschaftlicher und praktischer Theoretiker. *Oldenburger Forum Fremdsprachendidaktik* Band 3, 234.

19) Брајдбах, С. и Фиброк, Б. 2012: Breidbach, S. & Viebrock, B. (2012). CLIL in Germany: Results from recent research in a contested field of education. *International CLIL Research Journal*, 1(4), 5-16.
20) Брохи, К. 2012: Brohy, C. (2012). Einführung: Der zweisprachige Unterricht–Ausbildung, Praxis, Perspektiven. In: Brohy, Claudine (Hrsg.) *Zweisprachiger Unterricht: Modelle, Ausbildung, Nachhaltigkeit*, Freiburg: Universität Freiburg, 7-11.
21) Булман, Р. и Феарнс, А. 2017: Buhlmann, R. & Fearns, A. (2017). *Handbuch des fach- und berufsbezogenen Deutschunterrichts DaF, DaZ, CLIL*, Berlin: Frank und Timme.
22) Буцкам, В. 1980: Butzkamm, W. (1980). *Praxis und Theorie der bilingualen Methode*. Wiebelsheim: Quelle & Meyer.
23) Буцкам, В. 2000: Butzkamm, W. (2000). Über die planvolle Mitbenutzung der Muttersprache im bilingualen Sachfachunterricht. Bach, G. & Niemeier, S. (Hrsg.), *Bilingualer Unterricht. Grundlagen, Methoden, Praxis, Perspektiven*. Frankfurt: Peter Lang, 97-113.
24) Ведел, Х. 2010: Wedel, Heike (2010). *Darstellendes Spiel auf Englisch als Perspektive für den bilingualen Sachfachunterricht*. Dissertation zur Erlangung des akadmeischen Grades Doctor philosophiae an der Philosophischen Fakultaet II der Humbolt-Universitaet zu Berlin.
25) Ведел, Х. и Хахемер, М. 2016: Wedel, Heike & Hachemer, Mareike (2016). Sprachen spielerisch erproben, Theater interkulturell erleben. Darstellendes Spiel als Fach der Mehrsprachigkeit. Rana, Marion & Tomkowiak, Ingrid (Hrsg.) *Interjuli. Internationale Kinder- und Jugendliteraturforschung* 01/16, 72-86.
26) Вегнер, А. 2012: Wegner, A. (2012). Seeing the bigger picture: What students and teachers think about CLIL. *International CLIL Research Journal*, 1(4), 29-35.
27) Вендерот, Ц. 2005: Wenderott, C. (2005). Zur Entwicklung des Bilingualen Lehrens und Lernens in Deutschland. *Essener Liguistische Skripte* 5(1), 43-46.
28) Вике, Р.Е. 2013: Wicke, Rainer E. (2013). Fächerübergreifender Deutsch-als-Fremdspracheunterricht als Brücke zum deutschsprachigen CLIL. Praxisnahe Hinweise und Vorschläge für Lehrerbildung und Unterrichtsgestaltung mit besonderem Bezug zu (Deutschen) Schulen im Ausland. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 18: 2, 27-36. (доступно на: http://zif.spz.tudarmstadt.de/jg-18-2/beitrag/Wicke.pdf, приступљено 09. 10. 2018).
29) Вике, Р.Е. 2015: Wicke, Rainer E. (2015). Fächerübergreifender DaF-Unterricht Kunst – Hinweise für die Integration von Sachfachaspekten. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 20: 2, 77-86
(доступно на: http://tujournals.ulb.tudarmstadt.de/index.php/zif/, приступљено 09.10.2018).
30) Воде, Х., Бурмајстер, П., Данијел, А., Роде, А. 1999: Wode, Henning, Burmeister, Petra, Daniel, Angelika, Rohde, Andreas (1999). Verbundmoeglichkeiten von Kindergarten, Grundschule und Sekundarstufe I im Hinblick auf den Einsatz von bilingualem Unterricht. *Zeitschrift fuer Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 4 (2), 1-18 (доступно на: C:\Users\HP\AppData\Local\Packages\Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe\TempState\Downloads\655-1282-1-SM (1).pdf, приступљено 09.10.2018).
31) Воде, Х. 2005: Wode, Henning (2005). Immersion und – skeptische – Hermeneutik. Serena, Silvia (ур.) *Babylonia* 1/05. 40-42.
32) Волф, Д. 1997: Wolff, Dieter (1997). *Lernstrategien: ein Weg zu mehr Lernerautonomie*. (доступно на: http://paedpsych.jk.uni-linz.ac.at, приступљено 10.10.2018).
33) Волф, Д. 2002: Wolff, Dieter (2002). *Content and language integrated learning: An evaluation of the German approach. Education and Society in Plurilingual Contexts*, Vrije Universiteit Brussel University, Brussels.
34) Волф, Д. 2017: Wolf, Dieter. *Bilingualer Sachfachunterricht in Deutschland*. München: Goethe Institut. (доступно на: https://www.goethe.de/de/spr/unt/kum/clg/21074378.html, приступљено 30.07.2018).

35) Волф, Д. и Квартапеле, Ф. 2011: Wolff, Dieter, & Quartapelle, Franca (2011). *CLIL in deutscher Sprache in Italien: ein Leitfaden*. Mailand: Goethe-Institut.
36) Волф, Д. 2013: Wolff, Dieter (2013). Der bilinguale Sachfachunterricht (CLIL): Anmerkungen zu seinem möglichen Innovationspotenzial. *FLuL–Fremdsprachen Lehren und Lernen*, 42(1), 94-106.
37) Волф, Д. 2016: Wolff, Dieter (2016). Das innovative Potenzial des bilingualen Sachfachunterrichts (CLIL). Drumbl, H. & Zanin, R. IDT 2013/9: *Aufgaben-, handlungs-und inhaltsorientiertes Lernen (CLIL)*; Sektionen H1, H2, H4, H5. Bozen-Bolzano University Press, 167-178.
38) Вујовић, А. (2006). Језик, култура и комуникација. *Иновације у науци*, XIX, 2006/3, 63-75.
39) Вујовић, А. (2018). Положај страних језика струке у средњем и високом образовању у Србији. Vučo, J. и Filipović, J. (ур.). *Филолошка истраживања данас*. Том VIII. Језици образовања. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 147-165.
40) Вучо, Ј. (2006). У потрази за сопственим моделом двојезичне наставе. *Иновације у настави*, XIX, 41-54.
41) Вучо, Ј., Филиповић, Ј., Марковић, Љ. (2013). Ефикасност CLIL-а у академској настави језика, књижевности и културе (студија случаја). *Српски језик*, XVIII, 357-378.
42) Вучо, Ј. (2014). Двојезична настава страних језика у Србији. Филиповић, Ј. и Дурбаба, О. (прир.) *Језици у образовању и језичке образовне политике*. Београд: Филолошки факултет, 107-152.
43) Далтон-Пуфер, К., Хитнер, Ј, Шинделегер, В и Смит, У. 2009: Dalton-Puffer, C., Hüttner, J., Schindelegger, V. & Smit, U. (2009). Technology-geeks speak out: What students think about vocational CLIL. *International CLIL Research Journal*, 1(2), 17-26.
44) Далтон-Пуфер, К. 2011: Dalton-Puffer, C. (2011). Content-and-language integrated learning: From practice to principles?*Annual Review of applied linguistics*, 31, 182-204.
45) Дурбаба, Оливера (2006a). Реафирмација аутентичног текста као новог (строг?) базичног елемента у настави страних језика. *Иновације у настави* XIX, 2006/3. 16-28.
46) Дурбаба, Оливера (2006b). DaF-Ausbildung in Serbien und Montenegro. Casper-Hehne, H. & Koreik, U. & Middeke, A. (Hrsg.). *Die Neustrukturierung von Studiengaengen „Deutsch als Fremdsprache“*. 91-98.
47) Дурбаба, Оливера (2014). Настава страних језика у Србији и аспекти језичког планирања на националном нивоу и нивоу локалне заједнице: приказ једне студије случаја. Филиповић, Ј. и Дурбаба, О. (прир.) *Језици у образовању и језичке образовне политике*, Београд: Филолошки факултет, 51-73.
48) Дурбаба, О. (2016). *Култура и настава страних језика*, Београд: Филолошки факултет, 51-75.
49) Ђурић, Љиљана (2006). Огледи и иновативни пројекти у настави француског језика. *Иновације у настави*, XIX, 28-40.
50) Ђурић, Љиљана (2014). Вредновање раног школског учења страних језика у Србији: заглушујућа тишина. Филиповић, Ј. и Дурбаба, О. (прир.) *Језици у образовању и језичке образовне политике*. Београд: Филолошки факултет, 77-106.
51) Ђурић, Љиљана (2015). *Страни језици у образовној политици Србије током последњих шест деценија: чиниоци, модели, перспективе* (Докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, доступно на: http://nardus.mpn.gov.rs/bitstream/handle/123456789/4282/Disertacija142.pdf?sequence=1&isAllowed=y, приступљено 17.07.2018).
52) Ерме, М. и Јунг, М. 2013: Eerme, Mari & Jung, Merle (2013). Bilingualer Musikunterricht an estnischen Grundschulen. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 18: 2, 37-56. (доступно на: http://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-18-2/beitrag/Eerme_Jung.pdf, приступљено 09.10.2018).

53) Завишин, К. (2012). Билингвална настава из перспективе језичке политике и планирања – смернице за пројекат билингвалне наставе на италијанском и српском језику у средњим школама. *Иновације у настави*, 25(3), 64-74.
54) Завишин, К. (2013а). CLiL настава: од теорије до праксе. Вучо, Ј. и Дурбаба, О. (ур.). *Језик и образовање. Филолошка истраживања данас*. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 439-451.
55) Завишин, К. (2013б). *Теоријске основе и критичка анализа CLIL наставе на италијанском и српском језику у средњој школи у Србији*, Филолошки факултет у Београду. Докторска дисертација. (доступно на: http://doiserbia.nb.rs/phd/fulltext/BG20130508ZAVISIN.pdf, приступљено 17.06.2018).
56) Завишин, К. (2017а). Настава језичких и нејезичких садржаја на страном језику – предлог модела курса за усавршавање наставника у CLIL контексту. *Анали Филолошког факултета*. Београд, 165-181.
57) Завишин, К. (2017b). Завршни испит за страни језик на крају средњошколског образовања у двојезичној (CLIL) настави: предлог модела за образовни систем Републике Србије. *Анали Филолошког факултета*, 67-82.
58) Иванов, Л. и Пенезић, З. (2000). Самоефикасност: преглед теорије, *Радови Филозофског факултета у Задру*, 39 (20), 113-142.
59) Игњачевић, А. (2014). Страни језик и образовна политика. Филиповић, Ј. и Дурбаба, О. (прир.) *Језици у образовању и језичке образовне политике*. Београд: Филолошки факултет, 187-216.
60) Јунг, М. и Ерме, М. 2015: Jung, Merle & Eerme, Mari (2015), CLILiG und Musikunterricht, *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 20: 2, 59-76. (доступно на: http://tujournals.ulb.tu-darmstadt.de/index.php/zif/, приступљено 09.10.2018).
61) Каминс, Џ. 1979: Cummins, J. (1979). Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children. *Review of educational research*, 49(2), 222-251.
62) Каминс, Џ. 1980: Cummins, J. (1980). The construct of language proficiency in bilingual education. *Current issues in bilingual education*, 81-103.
63) Кангас, Т.С. (1991). *Билингвизам*. Београд: Завод за уџбенике.
64) Касал, С. и Мур, П. 20009: Casal, S. & Moore, P. (2009). The Andalusian bilingual sections scheme: Evaluation and consultancy. *International CLIL Research Journal*, 1(2), 36-46.
65) Каспари, Д. 2014: Caspari, D. (2014). Was in den Köpfen von Fremdsprachenlehrer (inne) n vorgeht, und wie wir versuchen, es herauszufinden. Eine Übersicht über Forschungsarbeiten zu subjektiven Sichtweisen von Fremdsprachenlehrkräften (2000–2013). *FLuL–Fremdsprachen Lehren und Lernen*, 43(1), 20-35.
66) Кели, К. 2009: Kelly K. (2009) *The Language Dimension of CLIL*, Macmillan, UK (доступно на: www.onestopenglish.com/section.asp?docid=501228, приступљено 08.07.2018).
67) Кели, К. 2010б: Kelly, K. (2010б). CLIL in Natural Science Subjects: language and task. *Ikastaria*, 17, 91-108.
68) Кеслер, Б. и Киперс, А. 2008: Kessler, B., & Küppers, A. (2008). A shared mission. Dramapädagogik, interkulturelle Kompetenz und holistisches Fremdsprachenlernen. *Scenario. Journal for Drama and Theatre in Foreign and Second Language Education*, 2. 3-24.
69) Киперс, А. и Шмит, Д. 2006: Küppers, A. & Schmidt, D. (2006). Mit der Mathematik rechnen! Zahlenzauber im bilingualen Unterricht? *Motivation revisited: Festschrift für Gert Solmecke*, 12, 125-134.
70) Киперс,А. и Траутман, М. 2013: Küppers, A., & Trautmann, M. (2013). It is not CLIL that is a success-CLIL students are! Some critical remarks on the current CLIL boom. *Content and language integrated learning (CLIL) in Europe*, 285-296.
71) Којл, Д., Холмс, Б. и Кинг, Л. 2009: Coyle, D., Holmes, B. & King, L. (2009). *Towards an integrated curriculum–CLIL National Statement and Guidelines*. The Languages Company.

72) Којл, Д., Худ, П. и Марш, Д. 2010: Coyle, D., Hood, P. & Marsh, D. (2010). *Content and language integrated learning*. Ernst Klett Sprachen.
73) Којл, Д. и сар. 2014: Coyle, D., Bigelow, M. & Ennser-Kannanen, J. (2014). Analyzing Classroom Language in CLIL. *The Routledge Handbook of Educational Linguistics*, 353.
74) Којл, Д. 2015: Coyle, D. (2015). Strengthening integrated learning: Towards a new era for pluriliteracies and intercultural learning. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 8(2), 84-103.
75) Кле, П. 2012: Klee, Peter (2012). Zweisprachiger Unterricht in der Praxis: Oberstufe Speicher (AR). Brohy, Claudine (prir.), *Zweisprachiger Unterricht: Modelle, Ausbildung, Nachhaltigkeit.* Freiburg: Universitaet Freiburg, 48-52.
76) Клевиц, Б. 2017: Klewitz, B. (2017). *Scaffolding im Fremdsprachenunterricht*. Tübingen: narr/franke/attempt.
77) Климе, Е. 2006: Klieme, E. (2006). *Zusammenfassung zentraler Ergebnisse der DESI-Studi*e. Frankfurt am Main: Deutsches Institut für Internationale Pädagogische Forschung,.
78) Крехел, Х.Л. 1999: Krechel, H. L. (1999). Sprach-und Textarbeit im Rahmen von flexiblen bilingualen Modulen. *Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 4(2), 1-9.
79) Кржељ, К. (2014). Настава немачког језика на нефилолошким факултетима. Филиповић, Ј. и Дурбаба, О. (прир.) *Језици у образовању и језичке образовне политике*. Београд: филолошки факултет, 217-248.
80) Крум, Х.Ј. 2010б: Krumm, H. J. (2010б). Mehrsprachigkeit in sprachenporträts und sprachenbiographien von migrantinnen und migranten. Arbeitskreis Deutsch als Fremdsprache (AkDaf) *Rundbrief*, 61, 16-24.
81) Крум, Х. Ј. и Рајх, Х. Х. 2011: Krumm, H. J., & Reich, H. H. (2011). *Curriculum Mehrsprachigkeit* (доступно на: http://oesz. at/download/cm/CurriculumMehrsprachigkeit2011. pdf, приступљено 09.10.2018.).
82) Лајзен, Ј. 2005: Leisen, Josef (2005). Weches der Darstellungsformen. Ein Unterrichtsprinzip fuer alle Faecher. Basisartikel II. *Der fremdsprachliche Unterricht Englisch*, 78, 9-11.
83) Ламсфус-Шенк, С. и Волф, Д. 1999: Lamsfuß-Schenk, Stefanie & Wolff, Dieter (1999). Bilingualer Sachfachunterricht: Fünf kritische Anmerkungen zum state of the art. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 4(2), 7 (доступно на: https://tujournals.ulb.tu-darmstadt.de/index.php/zif/article/viewFile/656/632, приступљено 09.10.2018).
84) Ламсфус-Шенк, С. 2008: Lamsfuß-Schenk, S. (2008). *Fremdverstehen im bilingualen Geschichtsunterricht: eine Fallstudie* (Vol. 8). Peter Lang.
85) Ласагабастер, Д. 2008: Lasagabaster, D. (2008). Foreign language competence in content and language integrated courses. *The Open Applied Linguistics Journal*, 1(1).
86) Ласагабастер, Д. и Сиера, Ј.М. 2009: Lasagabaster, D., & Sierra, J. M. (2009). Language attitudes in CLIL and traditional EFL classes. *International CLIL Research Journal*, 1(2), 4-17.
87) Линдеман, Б. 2013: Lindemann, B. (2013). CLILiG in Norwegen – Möglichkeiten und Herausforderungen bei der Einführung von deutschsprachigem Fachunterricht an norwegischen Schulen. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 18: 2, 57-68 (доступно на: http://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-18-2/beitrag/Lindemann_CLILiG.pdf,приступљено 09.10.2018).
88) Линдеман, Б. и Хуфајзен, Б. 2015: Lindemann, B. & Hufeisen, B. (2015). Content and Language(s) Integrated Learning in German. Einleitung. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 20: 2, 1-4, (доступно на: http://tujournals.ulb.tu-darmstadt.de/index.php/zif/, приступљено 09.10.2018.).
89) Ломан, К. 2007: Lohmann, Christa (2007). DESI und die Konsequenzen fuer den Englischunterricht in der Grundschule. Boetter, Heiner (прир.) *Fortschritte im Fruehen Fremdsprachenlernen, Ausgewaehlte Tagungsbeitraege*, Nuernberg, 23-34.
90) Лончар, М. (2018). Билингвална настава на немачком и српском језику на примерима ОШ „10. октобар“ у Суботици, Прве нишке гимназије „Стеван Сремац“ и Вањевске гимназије. Филолошки факултет Универзитета у Београду, 137-166.

91) Лопез, Ј.Б. 2018: López, J. B. (2018). Deutschsprachiger Fachunterricht an einer öffentlichen Grundschule in Victoria, Australien – Ein Beispiel für erfolgreiches integriertes Fach- und Sprachlernen (CLIL). *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 23(1).
92) Лоренцо, Ф. 2008: Lorenzo, F. (2008). Instructional discourse in bilingual settings. An empirical study of linguistic adjustments in content and language integrated learning. *Language Learning Journal*, 36(1), 21-33.
93) Лоренцо, Ф. 2013: Lorenzo, F. (2013). Genre-based curricula: multilingual academic literacy in content and language integrated learning. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 16(3), 375-388.
94) Мајер, О. 2015: Meyer, O. (2015). Towards quality CLIL: successful planning and teaching strategies. *PULSO. Revista de Educación*, (33), 11-29.
95) Мајер, О., Којл, Д., Халбах, А., Шук, К. и Тинг, Т. 2015: Meyer, O., Coyle, D., Halbach, A., Schuck, K. & Ting, T. (2015). A pluriliteracies approach to content and language integrated learning–mapping learner progressions in knowledge construction and meaning-making. *Language, Culture and Curriculum*, 28(1), 41-57.
96) Мајер, О., Халбах, А. и Којл, Д. 2016: Meyer, Oliver, Halbach, Ana & Coyle, Do (2016). *Sachfach-Pluriliteralitaet in der Praxis*. European Centre for modern Languages. Coumcil of Europe. (доступно на: https://pluriliteracies.ecml.at/Portals/54/pluriliteracies-Putting-a-pluriliteracies-approach-into-practice-DE.pdf, приступљено 19.09.2018).
97) Манић, Д. 2014: Manić, Danijela (2014). *CLIL ASSESSMENT. Foreign Language Teaching and Applied Linguistics*, May, Sarajevo.
98) Манић, Д. (2014). Почетна обука и стручно усавршавање clil наставника. Савремене парадигме у науци и научној фантастици, *Наука и савремени универзитет*, 398-408.
99) Манић, Д. (2015). Унапређивање наставе страног језика у средњим стручним школама – CLIL и TBLT искуства у пројекту PETALL. *Примењена лингвистика* Vol. 16 Article 6, 79-88.
100) Марш, Д. 2006: Marsh, D. (2006). English as medium of instruction in the new global linguistic order: Global characteristics, local consequences. *Proceedings of the Second Annual Conference for Middle East Teachers of Science, Mathematics and Computing*. Abu Dhabi: METSMaC, 29-38.
101) Марш, Д. и сар. 2010: Marsh, David et al. (2010). *Europäisches Rahmenprogramm für die Ausbildung von CLIL-Lehrekräften, Ein Rahmenprogramm für die Professionelle Entwicklung von CLIL-Lehrkräften*. Europäisches Fremdsprachenzentrum, Europarat.
102) Марш, Д. 2012: Marsh, D. (2012). *Content and Language Integrated Learning* (CLIL). A Development Trajectory, University of Córdoba.
103) Марш, Д., Паво-Васкез, В. И Фриголс Мартин, М.J. 2013: Marsh, D., Pavón-Vázquez, V. & Frigols-Martín, M. J. (2013). *The higher education languages landscape: Ensuring quality in English language degree programmes*. Valencia, Spain: Valencian International University, 15-22.
104) Мехисто, П. 2008: Mehisto, P. (2008). CLIL counterweights: Recognising and decreasing disjuncture in CLIL. *International CLIL Research Journal*, 1(1), 93-119.
105) Менц, О. 2017: Mentz, O. (2017). *Memorandum of the BE-SMaRT project on Border and Memory Education in Teacher Education Curricula*. Unity in Diversity: European Perspectives on Borders and Memories, 193-212.
106) Мајер, О. 2010: Meyer, O. (2010). *Introducing the CLIL-pyramid: Key strategies and principles for quality CLIL planning and teaching*. Basic issues in EFL teaching and learning. Heidelberg, Winter.
107) Мирић, М. и Ђоровић, Д. (2015). Настава страних језика на универзитету – Сарадња наставника језика струке и наставника стручних предмета. *Настава и васпитање*, 64(3), 507-520.

108) Мишић Илић, Б. (2007). Рачунари и учење страних језика. Вучо, Ј. (ур.). *Савремене темденције у настави језика и књижевности*. Београд: Филолошки факултет, 614-622.
109) Морган, Ц. 2006: Morgan, C. (2006). Appropriate language assessment in content and language integrated learning. *Language Learning Journal*, 33(1), 59-67.
110) Никула, Т. 2007: Nikula, T. (2007). Speaking English in Finnish content-based classrooms. *World Englishes*, 26(2), 206-223.
111) Никула, Т., Далтон-Пуфер, К. и Гарсија, А.Л. 2013: Nikula, T., Dalton-Puffer, C., & García, A. L. (2013). CLIL classroom discourse: Research from Europe. *Journal of Immersion and Content-Based Language Education*, 1(1), 70-100.
112) Новотна, Ј. и Хофманова, М. 2005: Novotná, J., & Hofmannová, M. (2005). *Teacher training for content and language integrated learning*. Charles University in Prague, Faculty of Education.
113) Пасуљевић, Л. (2015). Двојезична настава на француском језику у Србији: истраживање рецептивних вештина ученика. *Примењена лингвистика* (16), 131-142.
114) Перез-Кањадо, М.Л. 2012: Pérez-Cañado, M. L. (2012). CLIL research in Europe: Past, present, and future. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 15(3), 315-341.
115) Пинер, Р. 2013: Pinner, R. (2013). Authenticity and CLIL: Examining authenticity from an international CLIL perspective. *International CLIL research journal*, 2(1), 44-54.
116) Пирнер, М. Л. 2006: Pirner, M. L. (2006). Religionsunterricht bilingual – eine neue Herausforderung. Wermke, M., Adam, G. & Rothgangel, M.(ур.), *Religion in der Sekundarstufe II. Ein Kompendium*, Göttingen, 398-409.
117) Пирнер, М.Л. 2007: Pirner, M. L. (2007). Empirische Unterrichtsforschung zum bilingualen Religionsunterricht und Konsequenzen für den" normalen" Religionsunterricht. Theo-Web. *Zeitschrift für Religionspädagogik*, 6(2), 42-52.
118) Рабе, Ф. и Гнуцман, К. 2013: Rabe, Frank & Gnutzmann, Claus (2013). Bilingualer Unterricht: Lehrerbildung in der 1., 2. Und 3. Phase. Hallet, Wolfgang & Frank G. Koenigs (ур.). *Handbuch Bilingualer Unterricht. CLIL*. Kallmeyer, 102-110.
119) Радојковић, К. (2014). *Настава језика струке / језика за посебне намене у контексту европске образовне језичке политике*. Докторска дисертација. Филолошки факултет Универзитета у Београду.
120) Ричардс, Ј.Ц. 2013: Richards, J. C. (2013). Curriculum approaches in language teaching: Forward, central, and backward design. *Relc Journal*, 44(1), 5-33.
121) Смит, У. 2008: Smit, U. (2008). The AILA research network–CLIL and immersion classrooms: applied linguistic perspectives. *Language Teaching*, 41(2), 295-298.
122) Сташен-Дилман, С: 2010: Staschen-Dielmann, S. (2010). *Eine integrierte Beurteilung von fachspezifischen und fremdsprachlichen Kompetenzen. Vorschläge für die Leistungsfeststellung im bilingualen Geschichtsunterricht. Bilingualer Sachfachunterricht in der Sekundarstufe I*. Tübingen: Narr, 228-241.
123) Сташен-Дилман, С. 2012: Staschen-Dielmann, S. (2012). *Narrative Kompetenz im bilingualen Geschichtsunterricht: didaktische Ansätze zur Förderung der schriftlichen Diskursfähigkeit*. Peter Lang, Internationaler Verlag der Wissenschaften.
124) Стипанчевић, А. (2016a). *Ефекти примене аутентичних текстова у настави немачког језика*. Докторска дисертација. Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Методика наставе.
125) Стипанчевић, А. (2016b). Ефекти примене аутентичних текстова у настави Немачког језика на вештину писања и знања вокабулара. *Настава и васпитање*, 613-627.
126) Судхоф,Ј. 2010a: Sudhoff, J. (2010a). CLIL and intercultural communicative competence: Foundations and approaches towards a fusion. *International CLIL Research Journal*, 1(3), 30-37.

127) Судхоф, J. 2010б: Sudhoff, J. (2010b). *Interkulturelles Lernen im Bilingualen Unterricht. Studie zur Konzeption eines Kriterienkatalogs für die qualitative Analyse von Lehrwerken.* Inaugural-Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades (Dr. phil.) der Fakultät für Geisteswissenschaften der Universität Duisburg-Essen.
128) Тарабар, А. 2014: Tarabar, A. (2014). Content and language integrated learning-a way forward in engineering education. *18th International Research/Expert Conference „Trends in the Development of Machinery and Associated Technology"*, Budapest, Hungary.
129) Тедик, Д.J и Камарата, Л. 2012: Tedick, D. J. & Cammarata, L. (2012). Content and language integration in K–12 contexts: Student outcomes, teacher practices, and stakeholder perspectives. *Foreign Language Annals*, 45(s1), 28-53.
130) Тирман, А. 2010: Thürmann, E. (2010). *Zur Konstruktion von Sprachgerüsten im Bilingualen Sachfachunterricht. Bilingualer Sachfachunterricht in der Sekundarstufe: Eine Einführung*. Tübingen: Narr, 137-153.
131) Тирман, А. 2012: Thürmann, E. (2012). *Zum Verhältnis von Fachlichkeit und Sprachlichkeit im bilingualen Sachfachunterricht*. 4. Landesfachtag Bilingualer Unterricht Schleswig-Holstein.
132) Тирман, А. и Фолмер, Х.J. 2013: Thürmann, E. & Vollmer, H. J. (2013). *Schulsprache und sprachsensibler Fachunterricht: Eine Checkliste mit Erläuterungen*. Fachbezogene Sprachförderung in Deutsch als Zweitsprache, 212-232.
133) Ћубела Адорић и др. 2006: V. Ćubela Adorić, A. Proroković, Z. Penezić i I. Tucak (2006). *Zbirka psihologijskih skala i upitnika*, Sv. 3. Zadar: Sveučilište u Zadru.
134) Фелинг, С. 2008: Fehling, S. (2008). *Language awareness und bilingualer Unterricht: Eine komparative Studie* (Vol. 1). Frankfurt: Peter Lang.
135) Фелинг, С. 2010: Fehling, S. (2010). Critical Language Awareness im bilingualen Unterricht: Relevanz für die Lernenden und unterrichtliche Umsetzungsmöglichkeiten. Doff, S. (прир.) Bilingualer Sachfachunterricht in der Sekundarstufe. Eine Einführung. Tübingen: Narr, 182-195.
136) Фиброк, Б. 2014: Viebrock, B. (2014). Zur Professionalisierung von Lehrkräften im bilingualen Unterricht. *ZISU–Zeitschrift für interpretative Schul-und Unterrichtsforschung*, 3(1).
137) Филиповић, J., Вучо, J. и Ђурић, Љ. 2007: Filipović, J., Vučo, J. & Djurić, L. (2007). Critical review of language education policies in compulsory primary and secondary education in Serbia. *Current Issues in Language Planning*, 8(2), 222-242.
138) Филиповић, J. 2012: Filipović, Jelena (2012). Language policy and planning from the complexity perspective. Julijana Vučo & Jelena Filipović (ур.) *Philological Research Today. Language and Society*. Belgrade: Faculty of Philology Press, 285-320.
139) Филиповић, J. и Вучо, J. 2012: Filipović, J. & Vučo, J. (2012). Language policy and planning in Serbia: language management and language leadership. *Anali Filološkog fakulteta*, 24, 9-32.
140) Филиповић, J. (2014). Теоријски концепти и специфичности језичке образовне политике. Филиповић, J. и Дурбаба, О. (прир.). *Језици у образовању и језичке образовне политике*, 17-34.
141) Фолмер, Х.J. 2010: Vollmer, H. J. (2010). *Fachkompetenz als fachbasierte Diskursfähigkeit am Beispiel Geographie. Bilingualer Sachfachunterricht in der Sekundarstufe I.* Tübingen: Narr, 242-257.
142) Фолмер, Х.J. 2011: Vollmer, H. J. (2011). *Schulsprachliche Kompetenzen: Zentrale Diskursfunktionen*. (доступно на: http://www.home.uni-osnabrueck.de/hvollmer/VollmerDF-Kurzdefinitionen.pdf, приступљено 25.09.2018).
143) Хатаја, К. 2007: Haataja, K. (2007). Der Ansatz des integrierten Sprach-und Fachlernens (CLIL) und die Förderung des schulischen „Mehrsprachenerwerbs“. *Frühes Deutsch*, 11, 4-11.

144) Хатаја, К. и Вике, Р. 2015: Haataja, Kim & Wicke, Rainer (2015). Integriertes Lernen von (Fremd-) Sprachen und (Sach-) Fachinhalten – Terminologie, Variation, Perspektiven. Haataja, Kim & Wicke, Rainer (prir.) *Sprache und Fach*. Hueber Verlag, 7-24.
145) Халет, В. 2010: Hallet, W. (2010). Performative Kompetenz und Fremdsprachenunterricht. Scenario. *Journal for Drama and Theatre in Foreign and Second Language Education*, 1, 5-18.
146) Хајне, Л. и Маинцер, М. 2015: Heine, L., & Mainzer, M. (2015). Rückmeldungen an Lernende. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 20(2).
147) Хофман, Р. и Мајер, Ц. 2009: Hoffmann, R., & Meyer, C. (2009). *Bilingualer Geographieunterricht in Deutschland*. Praxis Geographie 5/2009 (доступно на: http://arbeitsplattform.bildung.hessen.de/fach/bilingual/Magazin/mat_aufsaetze/Hoffmann-Meyer.pdf, приступљено 24.08.2018).
148) Ху, А., Каспари, Д., Гриневалд, А., Кистер, Л., Нолд, Г., Фолмер, Х.Ј. и Цидатис, В. 2008: Hu, A., Caspari, D., Grünewald, A., Küster, L., Nold, G., Vollmer, H. J., & Zydatiss, W. (2008). Kompetenzorientierung, Bildungsstandards und fremdsprachliches Lernen-Herausforderungen an die Fremdsprachenforschung. *Zeitschrift für Fremdsprachenforschung*, 19(2), 163-186.
149) Хуфајзен, Б. 2011: Hufeisen, B. (2011). Gesamtsprachencurriculum: Weitere Überlegungen zu einem prototypischen Modell. Baur, Rupprecht / Hufeisen, Britta (Hrsg.) *„Vieles ist sehr ähnlich.“ – Individuelle und gesellschaftliche Mehrsprachigkeit als bildungspolitische Aufgabe*. Baltmannsweiler, Schneider Hohengehren (Bd. 6 Mehrsprachigkeit und multiples Sprachenlernen), 265-282.
150) Цеберер, А. 2016: Zeberer, Andreas (2016). Mehrsprachigkeit in der Grundschule am Beispiel der luxemburgischen Schulpolitik in der Gemeinde Bettemburg. Köstenbach, T., Mohammed-Ali, A., Monsees, J., & Wagner, M. (Hrsg.). *Grenzenlos durch die Bildung?: Interkulturelle Strategien in Kultur, Politik und Schule in der mehrsprachigen Großregion*. 25-39.
151) Цидатис, В. 2012: Zydatiß, W. (2012). Linguistic thresholds in the CLIL classroom? The threshold hypothesis revisited. *International CLIL Research Journal*, 1(4), 17-28.
152) Шарчевић, Д. (2015). Структура академске мотивације у раној адолесценцији према теорији самоодређења. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 47(2), 222-249.
153) Шарчевић, Д. и Васић, А. (2014). Социодемографски и психолошки корелати школског успеха. *Примењена психологија*, 7(3), 401-427.
154) Шваб, Г. 2009: Schwab, G. (2009). *Gesprächsanalyse und Fremdsprachenunterricht*. Verlag Empirische Pädagogik.
155) Шваб, Г., Кеслер, Ј.У. и Холм, Ј. 2014: Schwab, G., Keßler, J. U. & Hollm, J. (2014). CLIL goes Hauptschule. Chancen und Herausforderungen bilingualen Unterrichts an einer Hauptschule. Zentrale Ergebnisse einer Longitudinalstudie. *Zeitschrift für Fremdsprachen-forschung*, 25(1), 3-37.

Службена документа:

156) ДЕСИ конзорцијум 2006: DESI-Konsortium: Klieme, Eckhard et al. (2006). Unterricht und Kompetenzerwerb in Deutsch und Englisch. Zentrale Befunde der Studie Deutsch-Englisch-Schülerleistungen-International (DESI), Auszug. Deutsches Institut für Internationale Pädagogische Forschung. Frankfurt am Main.
157) Европска комисија 1996: Europäische Gemeinschaften (1996). Amtsblatt der Europäischen Gemeinschaften Nr. C 295/25, Stellungnahme des Wirtschafts- und Sozialausschusses zu dem „Weißbuch der Kommission zur allgemeinen und beruflichen Bildung 'Lehren und Lernen: Auf dem Weg zur kognitiven Gesellschaft“.
158) Европска комисија 2017: Europäische Kommission / EACEA / Eurydice (2017). Eurydice Brief Schlüsselzahlen zum Sprachenlernen an den Schulen in Europa – Ausgabe 2017.

159) КМК 2006: Sekretariat der ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (KMK) (2006). Bericht: Konzepte für den bilingualen Unterricht– Erfahrungsbericht und Vorschläge zur Weiterentwicklung. (доступно на: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/PresseUndAktuelles/Beschluesse_Veroeffentlichungen/Konzepte-bilingualer-Unterricht_10-04-2006.pdf приступљено 17.07.2018.).
160) КМК 2010: Sekretariat der ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (KMK) (2010). Ausführungsbestimmungen zur Prüfungsordnung für die Prüfungen zum Deutschen Sprachdiplom der KMK vom 28.09.2005 in der Fassung vom 03.12.2010 Niveaustufen A2, B1, B2 und C1 (доступно на: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/doc/Bildung/Auslandsschulwesen/ServiceDSD/DSD_Ausfuehrungsbestimmungen_03_12_2010_1.pdf приступљено 05.08.2018.).
161) КМК 2013: Sekretariat der ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (KMK) (2013). Bericht Konzepte für den bilingualen Unterricht – Erfahrungsbericht und Vorschläge zur Weiterentwicklung (доступно на: http://arbeitsplattform.bildung.hessen.de/fach/bilingual/bildungspolitik/material_bipo/201_10_17-Konzepte-_bilingualer-_Unterricht.pdf – приступљено 17.06.2018.).
162) КМК 2015: Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminster der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (2015). Gesamtstatistik, DSD Prüfung 2015 - T01 - DSD I.
163) КМК 2016: Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminster der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (2016). Gesamtstatistik, DSD Prüfung 2016 - T01 - DSD I.
164) КМК 2017: Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminster der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (2017). Gesamtstatistik, DSD Prüfung 2017 - T03 - DSD I.
165) Правилник о билингвалној настави 2015: Ausführungsvorschriften für bilingualen Unterricht an allgemein bildenden Schulen (AV bilingualer Unterricht). Vom 9.03.2015 (ABI. S. 449).
166) Прва нишка гимназија „Стеван Сремац“ (2013). Елаборат о реализацији двојезичне наставе у немачком двојезичном одељењу друштвено-језичког смера.
167) Прва нишка гимназија „Стеван Сремац“ (2016). Школски програм за природно-математички смер, друштвено-језички смер, смер друштвено-језички – немачки језик и смер обдарени ученици у филолошкој гимназији – енглески језик.
168) Прва нишка гимназија „Стеван Сремац“ (2016). Елаборат о реализацији двојезичне наставе у немачком двојезичном одељењу друштвено-језичког смера.
169) Прва нишка гимназија „Стеван Сремац“ (2017). Извештај о раду билингвалног одељења друштвено-језичког смера – немачки језик на крају школске 2016/17. године.
170) Прва нишка гимназија „Стеван Сремац“ (2017). Годишњи план рада за школску 2017/18. годину.
171) Прва нишка гимназија „Стеван Сремац“ (2018). Извештај о раду Стручног већа за стране језике на крају школске 2017/18. године.
172) Републички завод за статистику РС (2018). Саопштење. Статистика образовања. Основне школе. Крај школске 2016/17. године.
173) Републички завод за статистику РС (2018). Саопштење. Статистика образовања. Средње образовање. Крај школске 2016/17. године.
174) Савет Европе 1997: Rat der Europäischen Kommission (1997). Schlussfolgerungen des Rates vom 22.09.1997 betreffend die Mitteilung über das Weissbuch Lehren und Lernen: Auf dem Weg zu einer kognitiven Gesellschaft, 97/C 303/04.
175) Службени гласник (1991). Правилник о наставном плану и програму за гимназију ("Sl. glasnik SRS - Prosvetni glasnik", br. 5/90 i "Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97, 2/2002, 5/2003, 10/2003, 11/2004, 18/2004, 24/2004, 3/2005, 11/2005, 2/2006, 6/2006, 12/2006, 17/2006, 1/2008, 8/2008, 1/2009, 3/2009, 10/2009, 5/2010, 7/2011, 4/2013, 14/2013, 17/2013, 18/2013, 5/2014, 4/2015 i 18/2015).

176) Службени гласник (1997). Правилник о наставним плану и програму за обдарене ученике у филолошкој гимназији ("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 24/97, 1/2000, 8/2004, 17/2006 i 8/2008).
177) Службени гласник (2013). Закон о средњем образовању и васпитању („Službeni glasnik RS", br. 55/13).
178) Службени гласник (2009). Закон о основама система образовања и васпитања („Službeni glasnik RS", br. 72/09, 52/11, 55/13, 35/15 – autenticno tumacenje, 68/15 и 62/16 – УС).
179) Службени гласник (2015). Правилник о ближим условима за остваривање двојезичне наставе („Službeni glasnik RS", broj 105 od 18.12. 2015).
180) Службени гласник (2016). Правилник о ближим условима за остваривање двојезичне наставе („Službeni glasnik RS", broj 105/15, 50/16).
181) Службени гласник (2017). Закон о основама система образовања и васпитања („Sl. glasnik RS", br. 88/2017).
182) Службени гласник (2017). Правилник о ближим условима за остваривање двојезичне наставе („Službeni glasnik RS", broj 105/15, 50/16, 35/17).
183) Службени гласник (2017). Правилник о упису ученика у средњу школу („Službeni glasnik RS", broj 38/17 и 51/17).
184) Modelsatz 3, [http://www.bva.bund.de/DE/Organisation/Abteilungen/Abteilung_ZfA/Auslandsschularbeit/DSD/DSDI/Modellsaetze/A2-B1_Nr.3/download_modellsatz.pdf?__blob=publicationFile&v=1].
185) Modelsatz 6, [http://www.bva.bund.de/DE/Organisation/Abteilungen/Abteilung_ZfA/Auslandsschularbeit/DSD/DSDI/Modellsaetze/A2-B1_Nr.6/download_modellsatz.pdf?__blob=publicationFile&v=1].

4. Циљеви, хипотезе истраживања и очекивани резултати

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА:

- Утврдити да ли постоји разлика у знању немачког језика између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.

Специфични циљеви истраживања:

- Утврдити да ли постоји разлика у знању немачког језика регистрованог у првом и другом полугођу код ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.
- Утврдити да ли постоји разлика у тесту знања из историје на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.
- Утврдити да ли постоји разлика у тесту знања из музичке културе на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.

- Утврдити да ли постоји разлика у тесту знања из књижевности на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.
- Утврдити да ли постоји разлика у тесту знања из ликовне културе на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.
- Утврдити да ли постоји разлика у персоналним карактеристикама ученика (интеркултуралној компетенцији, академској мотивацији, мотивацији за постигнућем и самоефикасношћу) између билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.
- Утврдити да ли постоји повезаност између персоналних карактеристика ученика (интеркултуралне компетенције, академске мотивације, мотивације за постигнућем и самоефикасности) и постигнуће из немачког језика у првом и другом полугођу.

ВАРИЈАБЛЕ:

Независна варијабла

- Врста наставе

Врста наставе која је дефинисана планом и програмом за билингвалну, филолошку и друштвено-језичку наставу у Првој нишкој гимназији Стеван Сремац. Програм билингвалне наставе подразумева употребу страног и матерњег језика у образовању, и као таква билингвална настава је значајна новина у савременој настави.

Независна варијабла је категоријална односно преко врсте наставе сваки испитаник припада једној од испитиваних категорија, а то је билингвални, филолошки и друштвено-језички смер.

Зависна варијабла

- Школско постигнуће ученика.

Зависна варијабла школско постигнуће ученика је операционализована преко теста знања из немачког језика, тестирањем општег знања као и знања из специфичних области историје, музичке културе, књижевности и ликовне културе на немачком језику. Зависна варијабла је такође операционализована преко просечне оцене из немачког језика и општег школског успеха.

Интервенишуће варијабле

- Академска мотивација

Академска мотивација је дефинисана као врста мотивације која се односи на постигнуће на пољу академских активности. Академска мотивација је операционализована преко скала за процену академске мотивације (CAM) (Vallerand и сар., 1998) а која укључује унутрашњу мотивацију, спољашњу мотивацију, амотивацију и интројектовану мотивацију.

- Мотивације за постигнућем код деце
- Интеркултурна компетенција

Интеркултурна кометенција се може дефинисати као компетентност у области познавања других култура, али и отворености према другим културама, као и показивањем спремности да се учи о другим културама, посебно у домену језика. Интеркултурна компетенција је операционализована преко скале процене интеркултурних компетенција.

Самоефикасност

Самоефикасност је по Бандури (1993) веровање у способност организовања и извршења акција потребних да би се остварио одређени тип активности. Исти аутор заступа социо-когнитивну теорију по којој свако од нас поседује лични систем чија је улога успостављање контроле над когнитивно-афективним процесима, акцијом и мотивацијом. Овај лични систем обухвата различите механизме којима се опажа и процењује сопствено понашање и на којима се заснива појам самоефиксности (Bandura, 1997).

Бандура дефинише самоефикасност као скуп веровања људи о властитим способностима да достигну тражени ниво ефикасности у ситуацијама које утичу на њихов живот, односно као веровање особе у сопствене могућности да успешно изведе одређени задатак (Bandura, 1993). Постоји и дефиниција по којој самоефиканост представља нечију способност да организује и изврши низ акција потребних да би се савладале очекиване ситуације (Bandura, 1986). Важно је нагласити да је самоефикасност по Бандури увек ситуационо специфична. То значи да постоји самоефикасност у припреми испита, самоефикасност у учењу, самоефикасност у памћењу и слично.

Према Бандуриној социо-когнитивној теорији постоје два основна типа очекивања:

1. Очекивање исхода, то јест очекивање да ће неко понашање довести или неће

довести до жељеног исхода и

2. Очекивање сопствене ефикасности, то јест уверење појединца да је он способан (или није способан) да реализује потребно понашање (Bandura, 1993).

Модераторска варијабла самоефикасност је операционализована преко упитника самоефикасности за децу, Self-efficacy Questionaire for Children- SEQ-C (Muris, 2001, према Ћубела-Адорић В. и др., 2006).

Контролне варијабле

- Разред ученика (1-први, 2-други, 3-трећи)
- Пол (1-мушки, 2-женски)
- Нивои знања страних језика (1-А1-1, 2-А1-2, 3-Б1, 4-Б2, 5-Ц1, 6-Ц2)
- Учење немачког језика ван школе (1-да, 2-не)

ХИПОТЕЗЕ:

Општа хипотеза

Н1. Очекује се да постоји разлика у знању немачког језика између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије. Ученици билингвалног смера Гимназије показују виши степен знања немачког језика у поређењу са ученицима филолошких и друштвено-језичких смерова.

Специфичне хипотезе

Н2. Очекује се да постоји разлика у знању немачког језика регистрованом у првом и другом полугођу и то код ученика билингвалних али не и филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије.

Н3. Очекује се да постоји разлика у тесту знања из историје на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије. Ученици билингвалног смера Гимназије показују виши степен знања из историје на немачком језику у поређењу са ученицима филолошких и друштвено-језичких смерова.

Н4. Очекује се да постоји разлика у тесту знања из музичке културе на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије. Ученици билингвалног смера Гимназије показују виши степен знања из музичке културе на немачком језику у поређењу са ученицима филолошких и друштвено-језичких смерова.

H5. Очекује се да постоји разлика у тесту знања из књижевности на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије. Ученици билингвалног смера Гимназије показују виши степен знања из књижевности на немачком језику у поређењу са ученицима филолошких и друштвено-језичких смерова.

H6. Очекује се да постоји разлика у тесту знања из ликовне културе на немачком језику између ученика билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије. Ученици билингвалног смера Гимназије показују виши степен знања из ликовне културе на немачком језику у поређењу са ученицима филолошких и друштвено-језичких смерова.

H7. Очекује се да не постоји разлика у персоналним карактеристикама ученика (интеркултуралној компетенцији, академској мотивацији, мотивацији за постигнућем и самоефикасношћу) између билингвалних, филолошких и друштвено-језичких смерова Гимназије, док постоји повезаност персоналних карактеристика ученика и академских постигнућа. Ученици код којих су интеркултурна компетенција, академска мотивација, мотивација за постигнућем и самоефикасност израженије, показиваће виши степен академског постигнућа, а без обзира на то да ли похађају билингвални, филолошки или друштвено-језички смер.

H8. Очекује се да постоји повезаност између персоналних карактеристика ученика (интеркултуралној компетенцији, академској мотивацији, мотивацији за постигнућем и самоефикасношћу) и постигнућа из немачког језика у првом и другом полугођу. Ученици код којих су интеркултурна компетенција, академска мотивација, мотивација за постигнућем и самоефикасност израженије, показиваће виши степен постигнућа из немачког језика, а без обзира на то да ли похађају билингвални, филолошки или друштвено-језички смер.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да Ана Ђорђевић испуњава услове који се постављају пред кандидате за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области примењене лингвистике, глотодидактике, језичке политике, социолингвистике, као и да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у потпуности релевантан и адекватан у областима ове докторске дисертације.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Оливера Дурбаба, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивну оцену о подобности кандидата **Ане Ђорђевић** и предложене теме докторске дисертације **„Билингвална настава на немачком и српском језику на примеру Прве нишке гимназије Стеван Сремац“**, а да за ментора именује др Оливеру Дурбабу, редовног професора Филолошког факултета Универзитета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

_____

1. др Оливера Дурбаба, редовни професор

_____

2. др Катарина Завишин, доцент

_____

3. др Нина Половина, доцент